

Handlingsplan för kvalitet, rättssäkerhet och uppföljning av särskilt stöd i grundskolan

Fastställd av barn- och utbildningsnämnden
Framtagen av utbildnings- och arbetslivsförvaltningen
Datum 2026-12-03
Gäller 2026–2027
Ärendenr BUN 2026/250
Version 1.1

Innehåll

1. Bakgrund och nuläge	3
2. Syfte	4
3. Ansvar och genomförandestyrning	4
4. Handlingsplan	5
4.1 Målområde 1: Säkerställa att formella krav på upprättande av åtgärdsprogram uppfylls..	5
4.2 Målområde 2: Säkerställa att förutsättningar finns vid varje skolenhet att ge elever särskilt stöd i den omfattning och form som behövs.....	7
4.3 Målområde 3: Säkerställa att åtgärdsprogram följs upp och utvärderas.....	8
4.4 Målområde 4: Stärka huvudmannens systematiska uppföljning	9
5. Uppföljning, intern kontroll och återrapportering	10
6. Underlag och rättslig utgångspunkt	10

1. Bakgrund och nuläge

Grundskolans ansvar för elever i behov av särskilt stöd regleras i 3 kap. skollagen (2010:800). När det finns indikationer på att en elev riskerar att inte nå de betygskriterier eller kriterier för bedömning som minst ska uppnås eller när eleven av andra skäl uppvisar svårigheter i sin skolsituation, ska elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utredas. Utredningen ska genomföras i samråd med elevhälsan.

Om utredningen visar att eleven är i behov av särskilt stöd ska sådana insatser beslutas och dokumenteras i ett åtgärdsprogram. Av åtgärdsprogrammet ska det tydligt framgå vilka behov som identifierats, vilka stödinsatser som ska genomföras för att möta dessa behov, vem som ansvarar för genomförandet samt när och hur insatserna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att vara delaktiga i arbetet med att utforma åtgärdsprogrammet.

Ett åtgärdsprogram utgör ett formellt beslut och är ett centralt verktyg för att säkerställa att nödvändiga stödinsatser planeras, genomförs och följs upp på ett systematiskt sätt. Insatserna ska vara konkreta, ändamålsenliga och möjliga att utvärdera. Om uppföljningen visar att de beslutade åtgärderna inte ger avsedd effekt ska elevens stödbehov analyseras på nytt och åtgärderna revideras. Vid behov ska ett nytt åtgärdsprogram upprättas.

En extern granskning genomförd av Azets¹ har undersökt nedan frågeställningar:

- Inleds utredning i de fall där elever riskerar att inte nå betygskriterierna trots extra anpassningar?
- Sker samråd med elevhälsan i samband med utredning av behov av särskilt stöd?
- Upprättas åtgärdsprogram där elevens behov av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses, framgår?
- Genomförs åtgärder som tillgodoser elevens behov av särskilt stöd och följs åtgärderna upp i enlighet med åtgärdsprogrammet?
- Följer nämnden upp arbetet med särskilt stöd?

Granskningen visar att grundskolan endast delvis säkerställer att arbetet med särskilt stöd bedrivs i enlighet med skollagens krav och interna riktlinjer. Granskningen visar att det finns en tydlig ärendegång när lärare bedömer att extra anpassningar inte är tillräckliga för elevens lärande mot målen. Utredningstiden varierar stort och kan ha att göra med bristande kapacitet eller administrativa rutiner.

Granskningen identifierade nedan utvecklingsområden:

- säkerställa att formella krav på upprättande av åtgärdsprogram uppfylls. (2 kap. 8 § och 3 kap. 9 § SkoL och Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2022:334) om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram, sid. 32–35) Det gäller att elevens behov ska anges, att åtgärderna ska omfatta särskilt stöd och inte insatser i form av ledning och stimulans eller extra anpassningar och att det går att avgöra

¹ Azets (2026). *Granskning av beslut om särskilt stöd – grundskolann*. Rapport. Region Gotland

om insatsen utgörs av särskilt stöd eller mer ingripande särskilt stöd såsom undervisning i särskild undervisningsgrupp. Beslut som omfattar stöd i annan elevgrupp eller anpassad studiegång ska fattas av rektor och får inte överlåtas.

- säkerställa att förutsättningar finns vid varje skolenhet att ge elever särskilt stöd i den omfattning och form som anses behövas. (3 kap. 7 § 3 stycket Skoll)
- säkerställa att åtgärdsprogram följs upp och utvärderas. (2 kap. 8 § och 3 kap. 9 § Skoll och Skolverkets allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram, SKOLFS 2022:334 avsnitt 5)
- särskilt följa upp och analysera behov och förutsättningar för likvärdigt särskilt stöd (1 kap. 9 § och 4 kap. 3 och 5–6 §§ Skoll) I uppföljningen bör huvudmannen beakta om ytterligare centrala åtgärder behöver vidtas för att säkerställa likvärdiga och adekvata stödinsatser för elever med mer omfattande stödbehov och för ett effektivt resursutnyttjande.

Mot bakgrund av granskningens rekommendationer har denna handlingsplan med fokusområden tagits fram för det fortsatta utvecklingsarbetet.

Målsättning med handlingsplanen är att säkerställa att särskilt stöd bedrivs enligt skollagens krav och beslutade interna riktlinjer.

2. Syfte

Syftet med handlingsplanen är att säkerställa att arbetet med särskilt stöd bedrivs i enlighet med skollagens bestämmelser samt att de utvecklingsområden som identifierats i revisionsgranskningen omhändertas genom tydliga åtgärder, mätbara mål och en systematisk uppföljning.

3. Ansvar och genomförandestyrning

Utbildnings- och arbetslivsnämnden ansvarar för att säkerställa att verksamheterna har de förutsättningar som krävs för att fullgöra sitt uppdrag avseende särskilt stöd. Nämnden ansvarar även för den övergripande styrningen, uppföljningen och utvärderingen av handlingsplanens genomförande samt för att följa utvecklingen och resultaten på huvudmannanivå.

Avdelningschef grundskola ansvarar för den övergripande samordningen och ledningen av handlingsplanens genomförande. I uppdraget ingår att säkerställa ändamålsenliga och likvärdiga rutiner, processer och stödstrukturer inom grundskolans verksamheter samt att följa upp att beslutade åtgärder genomförs och får avsedd effekt. Avdelningschefen ansvarar vidare för analys, sammanställning och återrapportering av resultat till nämnden.

Rektor ansvarar för att arbetet med särskilt stöd vid den egna skolenheten bedrivs i enlighet med skollag, övriga författningar samt huvudmannens styrdokument. Ansvaret omfattar bland annat att identifiera elevers behov av särskilt stöd, säkerställa att utredningar genomförs skyndsamt, fatta beslut i enlighet med gällande regelverk samt säkerställa att beslutade stödinsatser genomförs, dokumenteras, följs upp och utvärderas.

Elevhälsans professioner, lärare och övrig berörd personal ansvarar, utifrån sina respektive uppdrag och kompetensområden, för att bidra till att elever ges det stöd och de anpassningar som krävs för att nå utbildningens mål. Arbetet ska ske i nära samverkan och utgå från ett gemensamt ansvar för elevens utveckling, lärande och välbefinnande. Denna ansvarsfördelning syftar till att säkerställa en rättssäker, likvärdig och systematisk hantering av särskilt stöd inom Region Gotlands grundskolor.

4. Handlingsplan

Handlingsplanen baseras på fyra identifierade utvecklingsområden, som nedan konkretiserats och benämns målområden:

1. Säkerställa att formella krav på upprättande av åtgärdsprogram uppfylls.
2. Säkerställa att förutsättningar finns vid varje skolenhet att ge elever särskilt stöd i den omfattning och form som behövs.
3. Säkerställa att åtgärdsprogram följs upp och utvärderas.
4. Stärka huvudmannens systematiska uppföljning

4.1 Målområde 1: Säkerställa att formella krav på upprättande av åtgärdsprogram uppfylls.

Granskning: I granskningen genomfördes tolv stickprov, varav två var utan anmärkning. Av stickproven framgår att merparten av åtgärdsprogrammen inte uppfyller lagens krav på vad ett åtgärdsprogram ska innehålla. Det gäller till exempel att elevens behov inte anges, att åtgärder utgörs av extra anpassningar och att uppgift om ansvarig tjänstepersons befattning saknas. Det finns också andra avvikelser såsom obehörig beslutsfattare.

Målbild: Samtliga åtgärdsprogram inom grundskolan ska vara rättssäkra, ändamålsenliga och utformade i enlighet med skollagstiftningens krav. Åtgärdsprogrammen ska tydligt beskriva elevens behov av särskilt stöd, de särskilda stödinsatser som ska genomföras, ansvarig funktion för respektive åtgärd samt hur och när uppföljning och utvärdering ska ske. Beslut om åtgärdsprogram ska fattas av behörig befattningshavare enligt gällande regelverk.

Arbetet med utredning, beslut, dokumentation och uppföljning ska präglas av hög kvalitet, likvärdighet och rättssäkerhet i samtliga skolor. Genom gemensamma rutiner, kompetensutveckling och systematisk uppföljning säkerställs att elever som är i behov av särskilt stöd får insatser som svarar mot deras individuella behov och ger förutsättningar att nå utbildningens mål.

Identifierad brist	Mål	Åtgärd	Ansvar	Tids plan	Uppföljning
Brister i handläggningsproce- ssen som kan leda till förlängda handläggningstider och försenade beslut.	Minst 95 procent av de granskade ärendena ska innehålla dokumentation som visar att uppföljning och utvärdering har genomförts inom angivna tidsramar.	Undersöka orsak till bristande handläggningstider. Säkerställa att sätta rutiner för handläggning och dokumentation av utredningar om särskilt stöd efterlevs.	Avdelningsch ef grundskola Rektor	Läsår 26– 27	Stickprov: -andel åtgärdsprogra m som följs upp i tid -väntetid från anmälan till utredning November

		Översyn av befintliga rutiner och mallar.			Mars Verksamhetsspecialist
Brist att beslut om åtgärder, liksom beslut om anpassad skolgång, är fattade av annan befattningshavare än rektor eller av ej behörig beslutsfattare	Minst 95 procent av de granskade åtgärdsprogram ska vid stickprov beslutats av behörig beslutsfattare.	Säkerställa att sätta rutiner för handläggning och dokumentation av utredningar om särskilt stöd efterlevs.	Rektor	Läsår 26–27	Stickprov av beslutsfattare November Mars Verksamhetsspecialist
Elevers behov beskrivs inte korrekt i åtgärdsprogram och innehåller extra anpassningar eller ledning och stimulans som åtgärder. Avsaknad av ansvariga samt deras befattning	Minst 95 procent av åtgärdsprogrammen ska vid stickprovgranskning våren 2027 uppfylla samtliga formella krav.	Införa kvalitetssäkring av åtgärdsprogram genom stickprov och återkoppling till ansvariga rektorer och medarbetare. Kompetensutveckling skall genomföras i det specialpedagogiska nätverket.	Rektor Avdelningschef grundskola	Läsår 26–27 Ht 26	Stickprov: -beskriver åtgärdsprogrammet elevers behov av särskilt stöd på ett tydligt sätt och enligt formella krav. -konkreta och uppföljningsbara stödåtgärder. November Mars Verksamhetsspecialist

- Kartläggning av bakomliggande orsaker till långa handläggningstider ska genomföras genom enkät till rektorer, ht 2026.
- Riktade kompetensutvecklingsinsatser ska genomföras vid specialpedagogiska nätverket under november och december 2026 för att stärka kompetensen inom handläggning, dokumentation och arbetet med särskilt stöd. Insatserna leds av central specialpedagog.
- Information och förankring av arbetet ska ske inom ramen för ordinarie rektorsmöten för att säkerställa en gemensam förståelse för regelverk, rutiner och förväntade arbetssätt.
- Ett stickprov från respektive skolområde av åtgärdsprogram och utredningar ska genomföras och återsäkras till ansvarig chef för att säkerställa rättssäker handläggning och efterlevnad av gällande regelverk.

4.2 Målområde 2: Säkerställa att förutsättningar finns vid varje skolenhet att ge elever särskilt stöd i den omfattning och form som behövs.

Granskning: Det är en brist att insatser inte alltid kan sättas in i en omfattning som motsvarar behoven eller att den åtgärd som bedöms mest lämplig inte vid alla enheter finns tillgänglig.

Målbild: Samtliga elever som är i behov av särskilt stöd ska ges tillgång till stödinsatser i den omfattning och med den utformning som deras individuella behov kräver. Tillgången till särskilt stöd ska vara likvärdig mellan skolor och inte vara beroende av enskilda skolenheters organisatoriska eller personella förutsättningar.

Verksamheten ska ha ändamålsenliga strukturer, kompetenser och resurser för att säkerställa att identifierade stödbehov kan mötas skyndsamt och med insatser som bedöms vara mest lämpliga för den enskilda eleven. När särskild kompetens eller specifika stödinsatser saknas vid en enskild skolenhet ska det finnas fungerande former för samverkan och resursdelning inom huvudmannens organisation.

Identifierad brist	Mål	Åtgärd	Ansvar	Tidplan	Uppföljning
Brist på särskilt stöd i den omfattning det finns behov av.	100 procent av elever med beslut om särskilt stöd har aktuella och kvalitativa åtgärdsprogram.	Säkerställa att resurser för särskilt stöd fördelas utifrån elevernas identifierade behov.	Rektor	Läsår 26–27	Systematiskt kvalitetsarbete samt kvalitetsrapport
Brist på likvärdighet inom särskilt stöd i Regionen	95 procent av enheterna ska ha likvärdig tillgång till elevhälsa och specialpedagogiskt stöd.	Följa upp enheters tjänsteplaneringar på huvudmannanivå för att identifiera: -Tillgång till specialpedagog/speciallärare, antal elever per tjänst. -Tillgång till elevhälsans professioner: skolsköterska, kurator, psykolog, specialpedagog och skolläkare. -Andel elever med identifierat behov som får beslutade stödinsatser. -Tillgång till särskild undervisningsgrupp eller andra stödformer. -Rektorers bedömning av möjligheten att tillgodose elevers behov av särskilt stöd.	Avdelningschef grundskola	Läsår 26–28	Uppföljning av enheternas Tjänsteplaneringar Februari Verksamhets-specialist Avdelningschef grundskola
Svårigheter att rekrytera kompetens inom särskilt stöd	Årligen ha 5–10 medarbetare som är i studier till speciallärare. Öka antalet behöriga sökanden till utannonserade tjänster.	Fortsätta med studieerbjudande för medarbetare som studerar på speciallärarprogrammet. Fortsätta satsa på extern kommunikation för att locka utbildade speciallärare till Gotland.	Avdelningschef grundskola Hr-chef	2027–2028	Systematiskt kvalitetsarbete på huvudmannanivå

- Under första delen av läsåret 26–27 ska en översyn av den specialpedagogiska organisationen färdigställas. Syftet med översynen är att belysa hur den specialpedagogiska kompetensen är fördelad inom organisationen och i vilken utsträckning befintlig behörighet motsvarar verksamhetens behov. Rapporten ska ge nämnden och förvaltningen ett tydligt beslutsunderlag för prioritering av kompetensutveckling, resursfördelning och eventuella organisatoriska åtgärder.

4.3 Målområde 3: Säkerställa att åtgärdsprogram följs upp och utvärderas.

Granskning: Bedömning grundas på totalt 12 stickprov från fyra enheter. Utvärderingar saknas i ett antal ärenden även om tiden för när utvärderingen ska genomföras har passerats.

Målbild: Samtliga åtgärdsprogram ska följas upp och utvärderas. Uppföljning och utvärdering ska genomföras systematiskt och dokumenteras på ett sådant sätt att det framgår om de beslutade stödinsatserna har genomförts, vilken effekt de har haft för elevens utveckling och lärande samt om insatserna behöver förändras, avslutas eller förstärkas.

Arbetet ska präglas av tydliga rutiner, ansvarsfördelning och kontinuerlig uppföljning för att säkerställa att elever får det stöd de behöver och att beslut om särskilt stöd grundas på aktuella och dokumenterade bedömningar.

Identifierad brist	Mål	Åtgärd	Ansvar	Tidplan	Uppföljning
Avsaknad av dokumenterad utvärdering.	Minst 95 procent av beslutade åtgärder och utvecklingsinsatser ska ha en dokumenterad utvärdering enligt fastställd rutin.	Säkerställa att rektorer och berörda medarbetare har kunskap om kraven på uppföljning, utvärdering och dokumentation genom riktade kompetensutvecklingsinsatser.	Avdelningschef grundskola	Läsåret 26–27	Stickprov: -dokumenterad utvärdering -dokumenterad uppföljning -efterlevnad av uppföljningsrutiner -andel utvärderade stödinsatser November Mars Verksamhetsspecialist

- Gemensamma rutiner säkerställer att beslutade stödinsatser följs upp, utvärderas och dokumenteras inom fastställda tidsramar.
- Uppföljning och utvärdering visar i vilken utsträckning beslutade stödinsatser har genomförts och vilken effekt de haft i förhållande till elevens identifierade behov och utveckling.
- Rektorer och berörd personal ges kompetensutveckling avseende uppföljning, utvärdering och dokumentation av särskilt stöd.
- Brister i genomförande, uppföljning eller utvärdering identifieras och åtgärdas skyndsamt. Om beslutade stödinsatser inte bedöms tillgodose elevens behov ska stödets omfattning och utformning omprövas.

4.4 Målområde 4: Stärka huvudmannens systematiska uppföljning

Granskning: Av dokumentationen framgår att förutsättningarna att erbjuda särskilt stöd varierar. Utifrån denna analys är det viktigt att åtgärder vidtas och i granskningen ser vi att det görs genom uppdrag kopplade till inrättande av central särskild undervisningsgrupp och en effektanalys av socioekonomisk resursfördelning.

Målbild: Huvudmannen ska genom systematisk uppföljning och analys säkerställa att arbetet med särskilt stöd bedrivs i enlighet med gällande bestämmelser och att elever får ändamålsenliga stödinsatser utifrån sina individuella behov. Uppföljningen ska omfatta rättssäkerhet, stödinsatsernas genomförande och resultat samt verksamhetens förutsättningar att tillgodose elevernas behov. Resultaten ska utgöra underlag för nämndens styrning och beslut om eventuella utvecklingsåtgärder.

Identifierad brist	Mål	Åtgärd	Ansvar	Tidsplan	Uppföljning
Bristande uppföljning av särskilt stöd från huvudman.	100 procent av skolenheterna ska omfattas av huvudmannens uppföljning av arbetet med särskilt stöd, och identifierade brister ska följas upp med dokumenterade utvecklingsåtgärder.	Ta fram gemensamma indikatorer och nyckeltal för uppföljning av särskilt stöd för att identifiera: -skillnader mellan skolor -skillnader i resursfördelning -skillnader i väntetider -skillnader i tillgång till specialpedagogisk kompetens Utveckla huvudmannens uppföljningar av ekonomi.	Avdelningschef grundskola	Läsår 26–27	Systematiska kvalitetsarbete på skol- och huvudmannani vå. Ekonomiuppföljningar Jan, april, okt.
Ekonomiska förutsättningar behöver riktas rätt.					
Säkerställa att förvaltning skapar förutsättningar i organisationen för att möta de behov som finns gällande särskild undervisningsgrupp.	Förvaltningen har en organisation och kapacitet som säkerställer att behovet av särskild undervisningsgrupp kan tillgodoses utan köbildning eller oskäligen väntetider.	Genomföra en nulägesanalys av särskild undervisningsgrupp samt resursskolans kapacitet.	Avdelningschef grundskola	April 2027	Systematiska kvalitetsarbete på skol- och huvudmannani vå.

- Nulägesanalys av Resursskolan:
En nulägesanalys ska genomföras för att identifiera bakomliggande orsaker till det ökade behovet av resursskoleplaceringar samt bedöma risker och konsekvenser, inklusive risken för institutionalisering. Nulägesanalysen över Resursskolans kapacitet och behov ska innefatta: antal platser, grupper, sökanden, avslag, väntetid, beslut om anpassad studiegång, elevers progression, förväntad kapacitet, åtgärder för att integrera fler i ordinare undervisning samt betygsutfall.

Huvudmannens uppföljning:

- Gemensamma indikatorer och uppföljningsrutiner ska användas för att systematiskt följa upp kvalitet, likvärdighet och resultat inom arbetet med särskilt stöd. Uppföljningen ska redovisas i delårsrapport och kvalitetsrapport.
- Huvudmannen ska inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet analysera utredningar, åtgärdsprogram, handläggningstider, stödinsatser samt elevernas kunskapsresultat, närvaro och måluppfyllelse för att bedöma effekten av genomförda insatser.
- Skillnader mellan skolenheter avseende tillgång till särskilt stöd, specialpedagogisk kompetens, dokumentation och resultat ska identifieras och analyseras som underlag för utvecklingsinsatser, resursfördelning och prioriteringar.
- Identifierade brister och utvecklingsområden ska hanteras inom det systematiska kvalitetsarbetet och vid behov leda till förbättringsåtgärder, resursförstärkningar samt återrapportering till nämnden.

5. Uppföljning, intern kontroll och återrapportering

Handlingsplanen följs upp inom ramen för grundskolans systematiska kvalitetsarbete. En första avstämning genomförs efter sex månader för att följa genomförandet av beslutade åtgärder och identifiera eventuella behov av justeringar. Slutlig uppföljning redovisas till nya utbildningsnämnden efter tolv månader. Uppföljningen ska omfatta en redovisning av genomförda åtgärder, måluppfyllelse, kvarstående utvecklingsområden samt behov av eventuella ytterligare insatser för att säkerställa en rättssäker och ändamålsenlig hantering av särskilt stöd.

Uppföljningen av handlingsplanens genomförande och resultat ska ske på rektors-, skolchefs- och nämndnivå.

Rektor ansvarar för regelbunden uppföljning av arbetet med särskilt stöd inom den egna skolenheten, inklusive pågående utredningar, beslutade stödinsatser, dokumentation och utvärdering. Identifierade brister ska åtgärdas skyndsamt.

Avdelningschef grundskola ansvarar för att samordna och följa upp handlingsplanens genomförande samt analysera resultaten på huvudmannanivå. Uppföljningen ska omfatta såväl efterlevnaden av gällande bestämmelser som stödinsatsernas genomförande och resultat.

Som en del av den interna kontrollen ska stickprov genomföras varje termin inom samtliga rektorsområden. Stickproven ska omfatta både nya och pågående ärenden. Identifierade brister ska dokumenteras, analyseras och åtgärdas.

Nämnden ska få en lägesrapport i delårsrapport 2, 2027 med redovisning av genomförda åtgärder, kvarstående brister och eventuella hinder. En samlad uppföljning av handlingsplanens genomförande och resultat ska redovisas i verksamhetsberättelsen för 2027.

Därefter ska uppföljningen av särskilt stöd integreras i huvudmannens ordinarie systematiska kvalitetsarbete.

6. Underlag och rättslig utgångspunkt

Underlag

Handlingsplanen har utarbetats med utgångspunkt i Azets Revision & Rådgivnings rapport Granskning av beslut om särskilt stöd – grundskolan, daterad den 31 augusti 2026.

Rättslig utgångspunkt

Arbetet med särskilt stöd utgår från skollagen (2010:800), särskilt 3 kap. 5–12 §§ avseende extra anpassningar, utredning av behov av särskilt stöd, särskilt stöd och åtgärdsprogram samt 4 kap. 3–8 §§ om systematiskt kvalitetsarbete.

Arbetet vägleds även av Skolverkets allmänna råd om arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram samt övriga styrdokument och stödmaterial som reglerar skolans ansvar att ge elever det stöd de behöver för att nå utbildningens mål.

Huvudmannens ansvar för styrning, uppföljning och intern kontroll utgår även från tillämpliga bestämmelser i kommunallagen (2017:725). Arbetet ska bedrivas systematiskt och bidra till en likvärdig utbildning där elever ges förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt utifrån utbildningens mål.